

Handläggare
Erik Hedlund
erik.hedlund@dintur.se

TJÄNSTESKRIVELSE
Datum
2018-12-20

Diariernr
18/00778

Överlåtelse av upphandling och avtalsbärare av färdtjänst och riksfärdtjänst för samordning av särskild persontrafik

Sammanfattning

Kommunalförbundet kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län (nedan Kollektivtrafikmyndigheten) påbörjar processen kring upphandling av ny särskild persontrafik då nuvarande avtal förfaller juni 2021.

Som medlemmar i kommunalförbundet ges möjlighet överlåta upphandling särskilda persontrafiken till Kollektivtrafikmyndigheten. Skolresor i kan inte överlåtas nuvarande lagstiftning.

Svar på denna förfrågan önskas till registrator@dintur.se senast 2019-03-01.

Ärendebeskrivning

Nuvarande upphandlade särskilda persontrafik löper ut 12 juni, 2021. I upphandlingen har Härnösand, Kramfors, Timrå, Ånge och Örnsköldsvik valt att överlåta färdtjänstresor, riksfärdtjänst, kommuntransporter, budtransporter, anropstyrd kompletteringstrafik till Kollektivtrafikmyndigheten. Region Västernorrlands sjukresor och anslutna kommuners färdtjänst kan därmed genomföras samordnat vilket ger kostnadsbesparingar. Möjligheten för kommunen att överlåta färdtjänst finns i Lag (1997:736) om färdtjänst 4§. Begreppet särskild persontrafik inbegriper sjukresor, färdtjänst, riksfärdtjänst och skolskjuts. Varje resesätt har en särskild lagstiftning men samlas under begreppet särskild persontrafik. För skolresor är det i grunden inte tillåtet att överlåta utförandet av trafik från primärkommunen till annan huvudman då Skollag (2010:800) inte anger den möjligheten. Det är dock vanligt att detta sker för att detta anses effektivt att upphandla tillsammans med annan särskild persontrafik. Kollektivtrafikmyndigheten ställer sig positivt mot ersättning utföra denna upphandling åt medlemskommunerna.

Kollektivtrafikmyndigheten ansvarar i nuvarande upphandling, med dess avtal, ansvaret för sjukresor, färdtjänstresor, riksfärdtjänst, kommuntransporter, budtransporter, anropstyrd kompletteringstrafik och skoltrafik i olika omfattning i Västernorrlands län. Det är samhällsekonomiskt gynnsamt att låta en huvudman ansvara för hela särskilda persontrafiken då resorna kan samordnas mellan olika beställda samhällsbetalda resor. Grunden för samordnad särskild persontrafik är att fordonsparken kan bestå av färre fordon och dessa kan nyttjas för alla samhällsbetalda persontransporter. När en samordnad

Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län

Postadress:
Box 114
872 23 Kramfors

Besöksadress:
Viktoriagatan 16

Telefon: 0612-841 00
Fax: 0612-841 11

Org. nr:
222000-2923

Webb/e-post:
registrator@dintur.se
www.dintur.se

TJÄNSTESKRIVELSE

sjukresa och färdtjänstresa sker så delas kostnaden mellan Region Västernorrland (sjukreseansvarig) och kommunen (färdtjänstansvarig) och därmed sparar samhället pengar. Om färdtjänsteuppdraget dessutom i sin helhet, med myndighetsutövningen (riktlinjer och färdtjänsthandläggning), överläts till regional kollektivtrafikmyndighet så finns möjligheter att effektivisera kommunens resurser samtidigt lagstiftningens krav ytterligare. Enligt Sveriges kommuner och landstings studie *Allmän och särskild persontrafik – analys av för och nackdelar med en samlad lagstiftning* (2014) så beräknas en samordnad beställningsfunktion och gemensamt upphandlad trafik generera besparingar för anslutna kommuner på ca 20 procent. Om hela uppdraget för särskild persontrafik finns samlat hos en aktör så kan besparingarna nå cirka 35 procent jämfört om att kommuner driver verksamheten själv. Utvecklingen mot ett samlat grepp av särskild persontrafik är omfattande i stora delar av Sverige. Idag har 80 procent av landets kommuner överlätit persontrafikresor till regional kollektivtrafikmyndighet. 53 procent i landets kommuner har lämnat över myndighetsutövningen av färdtjänst till regional kollektivtrafikmyndighet.

Samordning av särskilda persontransporter sker idag för omkring 60 procent av länets särskilda persontrafikresor. Myndighetsutövningen är överlämnad till regionala kollektivtrafikmyndigheten av 2 av länets 7 kommuner.¹ Den totala samhällkostanden för särskild persontrafik i Västernorrland är högre *per capita* än genomsnittet i landet baserat på lägre nivåer samordning. För Västernorrland finns fler faktorer utöver ovanstående som påverkar förutsättningarna för samhällsbetalda resor: Länet har bland de högsta sjuktalen² i landet samtidigt som genomsnittsåldern i länet är tydligt högre än genomsnittet³. Högre genomsnittsålder innebär högre behov av särskild persontrafik. Dessa exempel på betydelsefulla demografiska faktorer tillsammans med bristande lokal konkurrens av företag i persontransportsektorn i vissa delar av Västernorrland visar på behovet av att samordna särskilda persontransporter.

För fördjupning rörande särskilda persontransporter och dess framtida utveckling så rekommenderas att ta del av regeringens utredning *Särskilda persontransporter – moderniserad lagstiftning för ökad samordning* (SOU 2018:58). Utredningen föreslår bland annat en ny lagstiftning för särskilda persontransporter där de separata lagstiftningarna som idag gäller samlas i en ramlag.

Kollektivtrafikmyndighetens planering inför upphandlingen

– Att i samråd med kommun och region fram en strategi för upphandlingen av särskild persontrafik. Strategin innehåller de olika vägvalen som finns förande fordonskvalité, miljö, prismodell mm. Genomförs 2019.

– Baserat på strategi leder Kollektivtrafikmyndigheten upphandlingens olika faser och når färdiga avtal för särskild persontrafik i länet. Förfrågningsunderlag mm förankras hos kommuner och Region Västernorrland. Genomförs 2019-20

– Kollektivtrafikmyndigheten driftsätter, följer upp trafikavtal och resenärer beställer reser via Din Tur kundcenter. Målet för Kollektivtrafikmyndigheten är att alla resenärer i första hand ska åka i den

¹ Timrå och Ånge kommuner är anslutna 2018

² Se: <https://www.forsakringskassan.se/statistik/sjuk/ohalsomatt>

³ Se <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/befolkning/befolkningens-sammansattning/befolkningsstatistik/>

TJÄNSTESKRIVELSE

allmänna kollektivtrafiken och i andra hand i en samordnad särskild persontransport. I sista fall så då ovan möjligheter inte finns så kan resenären åka enskilt i ett fordon. Genomförs från 2021.

Erik Hedlund

Trafikchef